

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของปราสาทศพ เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการผลิตปราสาทศพ และ เพื่อศึกษาผลกระทบของการใช้ปราสาทศพต่อสังคม โดยกลุ่มประชากรในการวิจัยได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้หรือเชี่ยวชาญเกี่ยวกับ ปราสาทศพ ผู้ประกอบอาชีพการทำปราสาทศพ ผู้ซื้อปราสาทศพ เจ้าหน้าที่หรือผู้เกี่ยวข้องกับการออกข้อบังคับ กฎหมาย หรือระเบียบในการใช้ปราสาทศพ และประชาชนที่อาศัยบริเวณใกล้เคียงหรือโดยรอบ฼าปณสถานในจังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

ประวัติความเป็นมาของการทำปราสาทศพไม่มีหลักฐานที่ชัดเจนว่าเริ่มทำขึ้นเมื่อใด แต่พบว่ามีการใช้มานาน พิมานหรือบุษบก ซึ่งเป็นต้นแบบของปราสาทศพในปัจจุบัน จากพงศาวดารโยนกว่า มีขึ้นปลายสมัยราชวงศ์มังรายครองเมืองเชียงใหม่ ใช้ในพิธีปลงพระศพของนางพระยาวิสุทธิราชเทวีผู้ครองนครพิงค์เชียงใหม่ ต่อมาจึงได้มีการใช้ในพิธีกรรมปลงศพของพระภิกษุและเจ้านายและแพร่หลายไปสู่ชาวบ้านสามัญชน โดยวัตถุประสงค์ในการใช้ปราสาทศพ แต่เดิมที่ใช้สำหรับกษัตริย์ ชนชั้นผู้ปกครอง เพื่อใช้เป็นที่พักอาศัยภายหลังชีวิตหลังความตาย

ปราสาทศพมีโครงสร้างหลัก 4 ส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่ ส่วนยอด ส่วนหลังคา ส่วนตัวปราสาทและ ส่วนฐาน มีรูปแบบทั้งสิ้น 4 รูปแบบ จำแนกตามลักษณะของโครงสร้างหลังคาได้แก่ รูปแบบกระโจม รูปแบบทรงจั่วชั้นเดียว รูปแบบทรงจั่วสองชั้น และรูปแบบทรงจั่วสามชั้น กระบวนการผลิตปราสาทศพ ประกอบด้วย การขึ้นรูปโครง หรือการสร้างโครงปราสาท การฉลุลาย การติดปะ การใช้สี โดยจะดำเนินการผลิตในส่วนต่าง ๆ ไปพร้อมกัน เมื่อเสร็จจึงจะนำไปประกอบเป็นปราสาทศพที่บ้านหรือวัดที่ตั้งศพ

ผลกระทบของการใช้ปราสาทศพต่อสังคม พบว่า การใช้ปราสาทศพส่งผลกระทบที่ดีต่อด้านเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ โดยเฉพาะธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมการตาย ส่วนด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ไม่ปรากฏปัญหาที่เป็นรูปธรรมชัดเจน

The purposes of this research were: firstly, to study history of *Prasart Sop*; secondly, to study the pattern and processes of making *Parsart Sop*; and thirdly, to study the effects of using *Prasart Sop*. Population used in this research were the experts who were knowledgeable about *Prasart Sop*, the makers, the buyers, people who concerned with the regulations of using *Prasart Sop*, and people who lived around crematoriums in Chiang Mai. Tool used in this research was an interview. Data were analyzed through use of analytical description.

The results of this research were as follows:

The original and development of making *Prasart Sop* was not clearly found when it started making. However, it was said that a movable pavilion or *Piman* was used as a master pattern of present *Prasart Sop* pattern. It was said in the historical record of *Yonok* that *Prasart Sop* was used in the cremation of *Visudhirajdevi* of *Meng Rai* dynasty, the queen who governed Chiang Mai in that period. *Prasart Sop* was spreading used for monks, for royal people and finally for common people. It was believed that *Prasart Sop* would be the place for living after death.

The structure of *Prasart Sop* was divided into four parts: the top, roof, body and base parts. The pattern was classified in accordance with the characteristics of roof's structure. They were a pavilion-shape, single triangle roof's end, double triangle roof's end, and triple triangle roof's end. The steps of making a *Prasart Sop* were: constructing the structure, making a scrollwork, gluing, and painting. Finally, the effects of *Prasart Sop* using provided good sides for economics and livelihood of the death's business. For the environment concerns, it was not found to cause any problem.